

Podcast Konkurrenten

Avsnitt 28: Upphandlingshistoria – Från Gutalag till industrialisering

Textversion av Konkurrenten avsnitt 28 (publicerat 4 april 2018), vill du hellre lyssna på avsnittet kan du ta del av det på vår webbplats www.konkurrensverket.se/konkurrenten.

Andreas Kanellopoulos:

Varmt välkommen till Konkurrenten, Konkurrensverkets podcast där vi pratar om frågor som rör konkurrens och upphandling. I dag ska vi prata om upphandlingslagstiftningens historia och hur den har utvecklats genom tiderna. Jag heter Andreas Kanellopoulos och jobbar på Avdelningen för upphandlingstillsyn.

Tobias Salomonsson:

Och jag heter Tobias Salomonsson och jobbar också på Avdelningen för upphandlingstillsyn. Dagens regler bygger ju på EU-reglering och har som övergripande syfte att möjliggöra fri rörlighet inom unionen genom att alla företag inom EU ska få möjlighet att konkurrera om offentliga kontrakt. Regleringen har ju då till syfte att förverkliga den inre marknaden genom att främja den fria rörligheten för varor och tjänster inom EU och få marknaden att fungera effektivt. Regleringen om fri konkurrens ska ju även öka förutsättningarna för staten att på bästa sätt använda de offentliga medel som finansierar offentliga inköp, genom att man då uppsöker och drar nytta av konkurrensen på marknaden. Samtidigt syftar det här regelverket till att ge leverantörerna möjlighet att tävla på lika villkor i varje upphandling inom hela EU. Men så har det inte riktigt alltid sett ut.

Andreas Kanellopoulos:

Eller har det det? Många tror nog säkert att det här med upphandlingslagstiftning eller reglering av upphandling och offentliga inköp är en ny företeelse, men så är inte riktigt fallet. Om man backar bakåt och ser så kan man börja på 1200-talet med landskapslagarna och särskilt Gutalagen som vi har tittat litet närmare på. Där finns regler om allmänna köp, förvisso inte just om upphandling, men man

börjar se att det tar form. Det finns liksom inköp och köplagstiftning börjar ta form på pappret.

Tobias Salomonsson:

Men inte bara den offentliga upphandlingen.

Andreas Kanellopoulos:

Nej, precis. Utan då är det mer generellt. Det finns vissa passager till exempel köper du oxen, pröva honom då i tre dagar, två fel följa honom, det ena om han ej drager, det andra om han bryter hägnad till exempel.

Tobias Salomonsson:

Glasklart.

Andreas Kanellopoulos:

Ja, exakt. Och så finns det med kor och mjölkning och så vidare. och häst och så där. Och faktum är att det finns ju också upptaget, det här med köp av män, trälar, men det kanske vi inte ska gå in så mycket närmare på. Men mycket har förändrats sedan dess. Om vi rör oss framåt i tiden till 1700-talet under Karl XII:s tid så hamnar vi ju hos någonting som litet mer stämmer överens med, eller nej kanske inte stämmer överens med dagens upphandlingslagstiftning.

Tobias Salomonsson:

Nej, men där börjar kanske den första regleringen kring den offentliga upphandlingen utkristalliseras. Framför allt vad gällde krig och krigsmakt som var en viktig del av de statliga finanserna under Karl XII:s tid. Det här gjorde då att man inrättade det som kallades upphandlingsdeputationen som då hade ansvar för att köpa in förnödenheter och utrustning som behövdes i kriget. Men syftet här får man väl säga skiljer sig ganska kraftigt mot hur syftet för reglerna ser ut i dag.

Andreas Kanellopoulos:

Om man tänker sig att utifrån ett EU-perspektiv handlar det om att hålla den fria marknaden fungerande i EU-länderna, medlemsländerna emellan eller främjar då handeln. Inom unionen handlar det här mer om att man ville se till att krigsmakten hade de förnödenheter som krävdes för att kunna kriga.

Tobias Salomonsson:

Eller en möjlighet för staten att få de saker som man faktiskt behövde, tvingade i princip till sig.

Andreas Kanellopoulos:

Precis det handlade mer om rekvisition än inköp så att man mer eller mindre krävde att det skulle levereras vissa varor och tjänster.

Tobias Salomonsson:

Då sökte man upp bönder och sade vilken fin skörd du har den tar vi.

Andreas Kanellopoulos:

Den upphandlingsdeputationen inrättades av Georg Heinrich von Görtz eller den inrättades av Karl XII men det var von Görtz som fick bestämma helt enkelt.

Tobias Salomonsson:

Ja, Karl XII var väl mest ute och härjade.

Andreas Kanellopoulos:

Den här von Görtz, han verkar ju ha styrt upp finanserna hyfsat. Jag kan tänka mig att det var ganska stor belastning på riksfinaanserna med krig för det är ju inte jättebilligt att kriga, men det verkade som att han styrde upp det då för han inrättade det här med betalning i nödmynt och som jag har förstått det så var det som något tillfälligt extra system med valuta. De verkar ha gjort det ganska bra på så vis att han styrde upp det men det var på bekostnad av andra ämbetsmäns eller snarare så att han gjorde sig ovän med andra för att han verkade ha gått in och styrt upp ganska mycket och börjat bestämma över dem.

Tobias Salomonsson:

Sedan så blev det problem för nödmynten trycktes upp i litet för mycket exemplar till slut. Det var kanske inte von Görtz fel utan Karl XII:s påhitt men det kom att drabba von Görtz ändå till slut.

Andreas Kanellopoulos:

J, men exakt. Han lämnade väl Sverige ett tag och då passade Karl XII på att trycka upp en massa fler nödmynt, eller hur man nu framställer nödmynten, och då förstördes hans system mer eller mindre men sedan slutade det så att han fick bära hundhuvudet för det här. Och blev ju avrättad faktiskt för att ha slösat med rikets finanser. Kan det stämma?

Tobias Salomonsson:

Det stämmer alldeles utmärkt.

Andreas Kanellopoulos:

Kanske rätt oförtjänt för det visade sig väl att Svenska staten var egentligen skyldig honom pengar.

Tobias Salomonsson:

Och inte tvärtom ja.

Andreas Kanellopoulos:

Ja, exakt.

Tobias Salomonsson:

Precis. Det var ett strängt tjänstemannaansvar på den tiden kan man kanske säga.

Andreas Kanellopoulos:

Ja det som är rätt intressant också är om man kollar på det här med de här rekvisitionerna. De verkar ha föregått av någon slags kungörelse, nu kanske jag inte ska läsa innantill men en av de här annonsen eller kungörelsen som verkar ha varit uppspikat någonstans, den handlar ju om att han krävde leverans av 18 000 tunnor korn, 9 000 tunnor råg, 7 000 tunnor havre, 42 200 tunnor hackelse. "Skole anskaffas till dhet magasin som samblas vedh Edda skantz..." och så vidare. Det är ju ganska långt från dagens inköp som vi har pratat om tidigare, det känns nästan som ett plundringståg.

Tobias Salomonsson:

Men det var ändå här någonstans som det började med annonsering och att på något sätt centralisera statens inköp.

Andreas Kanellopoulos:

Ja, det är utifrån vad vi har kunnat hitta. Om man kollar utifrån svenskt perspektiv.

Tobias Salomonsson:

Så var syftet snarare att säkerställa leverans för staten, att staten skulle ha möjlighet att få in dem.

Andreas Kanellopoulos:

Jag tänker så att i dag, det finns fortfarande ett behov av att man gör inköp och tjänster och varor och så vidare. Men kommersen fungerar på ett litet annat sätt. Och jag tänker mig, nu tänker jag lite fritt, att vi har inte samma restriktioner när det gäller mat, vi drabbas ju inte lika hårt av hungersnöd och så vidare. Så jag menar, det var ju inga små mängder som man ville köpa in. Vi pratar om 9 000 tunnor, jag vet i och för sig inte hur mycket det är men det låter som det är ganska mycket och det lär inte vara det enda man köpte in så här. Jag tänker mig i dag finns det en kommers på så vis att man har mer att erbjuda och vill erbjuda, man vill tävla på ett annat sätt. Där verkar det litet mer som du säger, "Tjena, juste skörd. Vad ska du ha?".

Tobias Salomonsson:

Ja eller "Här får du, så här mycket får du betalt". Nu kanske det är mer en möjlighet för leverantörer att vara med och lämna anbud på upphandlingar men på den tiden var det snarare en skyldighet att ge ifrån sig sina produkter till staten.

Andreas Kanellopoulos:

Det är ganska intressant också för hittills har vi pratat krigstid sedan kanske kan nämnas också om det som heter Försvarets materielverk. Som de flesta av oss

kanske vet så sjönk regalskeppet Vasa som en sten under sin jungfrufärd och därför så inrättade man Kungliga Krigskollegiet 1630. Det var alltså före det här som vi pratade om och i dag är Kungliga Krigskollegium Försvarets materielverk.

Tobias Salomonsson:

Redan då så påbörjade man de här mer centraliserade och organiserade inköpen i vissa delar.

Andreas Kanellopoulos:

Och syftet då var att förbättra Sveriges anskaffning av krigsmateriel. Anskaffningen framstod då på grund av regalskeppets förlisning som undermålig. Sedan gick frågan ut om var bristerna låg. Det verkar ju vara litet olika åsikter om det där men vad jag har förstått handlar det om något konstruktionsfel som gjorde att konstruktionen var instabil. Och sedan om det handlade att man hade för många kanoner eller formen på själva skeppet, jag vet inte. Det är också litet intressant att man skyller på anskaffningen när det kanske var konstruktionen som var problemet, kanske man kan dra paralleller till upphandlingslagstiftningen i dag och dess ibland oförtjänt dåliga rykte faktiskt. Det är min personliga uppfattning.

Tobias Salomonsson:

Det kanske snarare var någonting som kan liknas vid dåliga avtalsuppföljelser som vi har i dag. Man inte hade kontroll över det som producerades och de tjänster man fick.

Andreas Kanellopoulos:

Kort om FMV då. Efter Karl XII, vi gör ett litet hopp här, hamnar vi i 1825 års förordning om kronoauktioner.

Tobias Salomonsson:

De är väl egentligen det man kan säga är den första upphandlingsregleringen, alltså vad ska jag säga inte en lag, men en förordning som faktiskt reglerar just upphandling.

Andreas Kanellopoulos:

På ett litet mer omfattande sätt och det omfattar då land och sjöförsvaret. För det är ju fortfarande anskaffning till krig, mer eller mindre till försvar eller krig som vi fortfarande pratar om, som huvudsyfte.

Andreas Kanellopoulos:

Om man kollar litet närmare på den här förordningen från 1825 så ser man ju att den i mångt och mycket påminner om den lagstiftning som finns i dag. Den är ju inte lika utförlig kanske men det finns ju reglering av till exempel tjänstefel, som jag tänker mig att det ligger litet längre bort att hamna i ett tjänstefel utifrån ett upphandlingsperspektiv i dag. Där var det uttryckligen inskrivet i den förordningen så det kanske var litet hårdare mot tjänstemän, jag vet inte riktigt.

Tobias Salomonsson:

Ja men vissa delar verkar det ha varit mer detaljerat än vad det är i dag också. Vissa avtalsvillkor som är väldigt detaljerat beskrivna. Hur de ska se ut och så där, men det är väl också här någonstans som man börjar, vad ska man säga, lägger grunden till det vi i dag har, den här likabehandlingsprincipen om att anbud ska värderas likadant. I dag handlar det kanske mer om anbud från olika EU-länder medan det då handlade om anbud från landsorten jämfört med anbud från Stockholm.

Tobias Salomonsson:

Det är ju väldigt intressant om man tänker sig utifrån vad man har för perspektiv. Att vi kanske i dag pratar om det här med... om man i vissa fall premierar svenskproducerat och så vidare, och att upphandlingslagstiftningen inte tillåter det här i någon utsträckning, men backar man här så ser man att det handlar om landsort och stad. Det känns ju som perspektivet har ökat i omfång. Jag tänker mig så här, var hamnar vi om hundra, två hundra år, är det ännu mer globalt? Är det planeter? Jag vet inte.

Tobias Salomonsson:

Jämfört med 1825? Två hundra år framåt.

Andreas Kanellopoulos:

Ja men faktiskt, det är inte så länge sedan. Man vet aldrig var man hamnar, framtiden är oviss.

Tobias Salomonsson:

Men såsom det framgår av den förordning som kanske skiljer sig ändå ganska mycket från i dag är det här med auktionsförfarandet. Man verkade ha en stor del av de här anbuden som lämnades eller upphandlingarna, skedde helt enkelt genom auktion.

Andreas Kanellopoulos:

Man hade upphandlings-, entreprenads- och försäljningsauktioner alltså tre typer av auktioner. Det är ju rätt intressant också att man hade annonsering, alltså kungörelseskyldighet. Att en auktion skulle kungöras minst tre gånger och senast sex veckor före auktionen, vilket då kanske likställas med dagens annonseringsförfarande.

Tobias Salomonsson:

Där det är litet enklare att få information kanske, att man inte behöver sex veckor på sig.

Andreas Kanellopoulos:

I och med internet tänker du då?

Tobias Salomonsson:

Exakt. Man har också litet svårt att se i dag att man skulle ha en auktion på ett torg där man ska stå och bjuda under varandra för att få utföra någon tjänst åt statens räkning.

Andreas Kanellopoulos:

Ja precis, någon upphandlare står där och orerar på en trälåda. Men några saker som jag reagerade över, det som jag tyckte var intressant som jag tänkte jag skulle kunna ta upp, det är ju att det fanns, som jag förstår det, ett uttryckligt krav på lägsta pris och att det skulle vara fraktfritt. I dag har man ju till exempel möjlighet att välja om man vill utvärdera på annat sätt, det är ju litet skillnad. Om flera lämnade lägst pris så fick de en chans att ånyo sänka sina anbudspriser för att man då genom nedsättning, som det står, skulle kunna utvärdera vilken leverantör som skulle få kontraktet. Om inget nedsatt pris fanns erbjöds parterna delning av kontraktet emellan. Om de inte ville eller kunde komma överens om det här så fick den upphandlande myndigheten avgöra vem som var vinnaren. Jag förstår det som att det var tjänstemannen. Det är ju litet skillnad om man tänker sig jävsregler och så där som jag inte vet vilken omfattning de fanns och det är ju rätt intressant med rättssäkerhet. Sedan fanns det krav på skriftlig kontakt med antaget anbud i två exemplar som upprättas.

Tobias Salomonsson:

Och den här förordningen från 1825 kom faktiskt att leva i 60 år innan någonting nytt hände. Och det kom sig då av en tysk idé som kom till Sverige 1890 ungefär, när det var en riksdagsman som hette Henrik Fredholm som hade varit i Tyskland och sett att här har vi en reglering som främjar den inhemska industrin. Det måste vi ha i Sverige också.

Andreas Kanellopoulos:

Det här var väl ungefär hundra år efter den industriella revolutionen. Om man tänker vad det spelar för roll så fanns det faktiskt industri på ett annat sätt att tala om vid det här laget. Man hade massproduktion kanske och jag tänker mig att det också kan ha spelat roll för hur man tänkte i Tyskland tänker jag mig.

Tobias Salomonsson:

Det är en ganska modern reglering, det är ju många regler där som egentligen finns kvar i dag också. Men även där finns en stor skillnad jämfört med vad som har hänt efter det här med EU:s inträde på upphandlingsdelen.

Andreas Kanellopoulos:

Det kanske kan nämnas också att den här förordningen, när man införde den så fanns en slags strävan efter en enhetlig reglering för hela statliga upphandlingarna. Inte bara krigsmateriel och sådant som jag har förstått det i alla fall. Nu var det mera att man ville samla inköpen och upphandlingarna.

Tobias Salomonsson:

Eftersom man ville då främja den svenska industrin så hade ju svenska varor som regel företräde framför utländska varor helt enkelt.

Andreas Kanellopoulos:

Vad jag läste mig till så var det så att det var svenska varor som hade företräde och om man antog ett anbud eller om man köpte utländska varor som man skriver, då var man tvungen att anteckna skälen till detta.

Tobias Salomonsson:

Men man kan väl ändå se här att det är ungefär vid den här tiden som man mer börjar se affärsmässigt också på upphandlingar. Alltså att man vill göra en bra affär, man vill få så stor konkurrens som möjligt och man vill få in så många anbud som möjligt för att kunna få ett lägsta pris.

Andreas Kanellopoulos:

Avtalsvillkor reglerades i den här förordningen på ett annat sätt än hur dagens upphandlingslagstiftning ser ut. Där finns ett större utrymme för upphandlande myndigheter att författa eller upprätta sina kommersiella villkor men här fanns uttryckligen bestämmelser om besiktning och kontroll och så där.

Tobias Salomonsson:

Det var väl även här att man införde att anbud skulle lämnas in förseglat och skriftligt med angivelse om vilket pris, fasta priser.

Andreas Kanellopoulos:

Man fick inte anta anbud där inte priset var fast eller priset var satt.

Tobias Salomonsson:

Ja exakt.

Andreas Kanellopoulos:

Trots att det fanns undantag för vissa branscher, men jag kan tänka mig att spannmål och sådant som kanske fluktuerar men jag vet inte så noga. Det finns också bestämmelser om uppgörelse under hand vilket då skulle motsvara dagens direktupphandling som jag förstår det. Till exempel om inga anbud som kunde antas hade inkommit eller om man skulle göra kompletterande köp eller om det förelåg någon slags ensamrätt så kunde man få dispens för att göra en sådan här under hands uppgörelse. Det motsvarar ju mycket och mycket den reglering som finns i dag om direktupphandling. Sedan en väldigt intressant sak också så står det "att för särskilda slag för återkommande leverans eller arbete åligger det vederbörande centrala upphandlingsmyndigheter att uppgöra allmänna bestämmelser angående fordringarna på vara eller arbete". Och annars skulle man låta anbudsgivarna bestämma det i sina anbud. Det är ju rätt intressant att man såg att vissa myndigheter hade ett större ansvar för viss typ av anskaffning och då skulle det ligga på dem att bestämma hur de anskaffningarna skulle gå till

litet närmare. Och det där levde nog kvar, kan jag tänka mig, för vissa myndigheter hade ju inte för så länge sedan ansvar för en del typ av ramavtal. Jag vet inte om de hade ansvaret med de genomförde vissa ramavtal som sedan andra myndigheter kunde nyttja. Det är rätt intressant också att det stod att anbud skulle lämnas skriftligen men fick också lämnas via posten eller via telegram. Tänk vad tekniken har gått framåt. Så fanns det regler om hur auktionen skulle genomföras och när anbud skulle förkastas.

Tobias Salomonsson:

Och även litet grann mer hur tillkännagivanden och hur annonser skulle se ut i tidningar. Jag tänker mig ändå att det har skett ganska mycket, ganska stor skillnad här jämfört i början av 1800-talet, att tidningar och spridning och så där så att man enklare har tillgång till informationen så kanske kan det bli fler anbudsgivare också till följd av det.

Andreas Kanellopoulos:

Det är fantastiskt, på riktigt. Det har gjort väldigt stor skillnad för väldigt mycket saker.

Tobias Salomonsson:

Och den här förordningen levde kvar till 1920 när det kom ännu en ny och moderna lagstiftning helt enkelt på området. Och den var ju mycket... den fick kritik för den inte tog tillvara affärsmässigheten tillräckligt mycket och det är väl någonting som man kan skönja här då, att det är någonting som har påverkat mer och mer ju längre tiden har gått, det här med affärsmässighet och centralisering och att man på något sätt ska kunna använda de offentliga medlen på bästa sätt och få in fler anbud och minskade priser och så där.

Andreas Kanellopoulos:

Om man kollar i 1920-års upphandlingsförordning ser man också att leverantörerna inte gavs lika stora rättigheter som om man tittar på dagens upphandlingslagstiftning till exempel. Bland annat kan man se det genom att det krävdes tre personer närvarande vid anbudsöppningen men det fick inte vara någon leverantör. Till skillnad från i dag när man ges en möjlighet och rättighet att som leverantör närvara vid anbudsöppningen.

Tobias Salomonsson:

Ja men även om det var då att man nu kom mer och mer mot den här affärsmässigheten så var det fortfarande så att svenska varor som regel hade företräde framför utländska varor, om det var av rätt beskaffenhet.

Andreas Kanellopoulos:

Erforderlig, under förutsättning att varan var av erforderlig beskaffenhet.

Tobias Salomonsson:

Så även här då fortsättningsvis genom 1920 så hade upphandlingslagstiftningen

något slags syfte att främja den inhemska industrin och skapa arbetstillfällen, om det var möjligt, att man hade det som ett verktyg för det.

Andreas Kanellopoulos:

Just det. Verka för ökad sysselsättning.

Tobias Salomonsson:

Det fanns även då litet kringgående regler om till exempel att en myndighet inte fick utforma kraven så att fungerande svenska produkter missgynnades.

Andreas Kanellopoulos:

Just det. Om man jämför då med dagens upphandlingslagstiftning när du har ickediskrimineringsprincipen bland annat och sedan har du principen med ömsesidigt erkännande och så vidare. Om man drar paralleller då till att huvudregeln var svenskt och man skulle ha goda skäl till att inte köpa svenskt till skillnad från i dag då det handlar om att man ska strunta i ursprungsland och mest se till varan eller tjänsten som sådan, det är väldigt stor skillnad. En sak som också är intressant tycker jag är att de här upphandlingsreglerna, om man tänker sig huvudregel om anbudsinfodran via kungörelse, myndigheterna verkade ha haft uppfattningen att det begränsade deras handlingsfrihet och det upplevdes som besvärande. I takt med att myndigheternas inköp ökade och antalet leverantörer också ökade och då tänker jag mig det följer av den industriella revolutionen och att samhället växte sett till befolkningen och så vidare. Man såg ju det som besvärande och man kunde få dispens från kungen för att slippa det här eller snarare i större utsträckning få göra sådana här underhandsupphandlingar, det vill säga direktupphandlingarna som jag har förstått det. Det var ju främst de här statliga affärsverken som fick den generella dispensen från kungen för att kunna... eller av affärsmässiga skäl helt enkelt.

Tobias Salomonsson:

Det är också litet spännande då att man vill främja den inhemska industrin och man vill ta till vara på sysselsättning och vara rädd om det, samtidigt som man vill öka det här med affärsmässigheten. Man har haft litet problem i avvägningen känns det som. Och kommittén som låg bakom det här menade att det fanns en fostrande effekt att den svenska industrin utsattes för konkurrens, men man kom alltså ändå fram till att svenska varor skulle som huvudregel ha företräde.

Andreas Kanellopoulos:

Också en skillnad mot dagens lagstiftning, om man tittar på den här förordningen från 1893 så innehöll den allmänna bestämmelsen av vad ett kontrakt skulle innehålla. Det fanns krav på skriftliga kontrakt då och allmänna bestämmelser om vad ett kontrakt skulle innehålla, bland annat då pris, säkerhet, leveranstid och vad kontraktet avsåg. Det framgår också att vissa enklare kontrakt, jag har förstått det så att med enklare menar man sådana där man kunde betala ganska direkt och sedan så fick man leverans, då behövde man inte ha skriftliga avtal. Men det

är också en väldigt stor skillnad, som vi var inne på tidigare, att man i högre grad reglerade hur avtalen skulle se ut. Jag tänker mig i dag gör vi ändå skillnad på upphandlingsprocessen som sådan, där vi ställer upp de allmänna ramarna för framtida inköp. Sedan har vi också den kommersiella delen med villkoren, den ligger liksom litet utanför själva upphandlingslagstiftningen och sedan har vi själva anskaffningen som kommer i ett senare led. Så min uppfattning är att man har, kan man säga så, man har fragmenterat det på ett sätt som man inte gjorde förut alltså det verkar ju som att man förr såg det ur ett större helhetsperspektiv. Man tänkte sig att anskaffning, inköp, upphandling det var en och samma process medan man i dag inte riktigt ser det på samma sätt. Och det kan man också se hur exempelvis vissa kommuner bland annat organiserar sig. Då kanske de har en inköpsenhet som inte nödvändigtvis är kopplad till upphandlingsenheten och då inte heller kanske nödvändigtvis är kopplad till den enhet som sköter faktureringen, alltså ekonomienheten. Det är klart att det är mycket mer komplext med inköp i dag tänker jag mig, men jag vet inte. Det kanske bara är för... ja för att man har olika IT-system och så där men det är verkligen också en skillnad på hur man ser på det. Det är något jag har funderat över hur komplexa inköpen var förr i jämförelse med nu. För jag tänker så här logistiskt, så om du ska ha 9 000 tunnor korn så är väl det ganska bökigt att flytta tänker jag mig och jag vet inte vad man hade för...

Tobias Salomonsson:

Du hade inte stora långtradare eller containerskepp.

Andreas Kanellopoulos:

Nej, precis och sedan förvaring och att det kunde ruttna. Ja men litet som det här med om vi säger att någon från landsbygden skulle leverera bröd, ett anbud ifrån någon från landsbygden ska behandlas lika som någon från staden. Och om vi säger att handlar om en brödleverans tre dagars ritt, hur förvarar du det brödet? Man kanske inte hade samma möjlighet att leverera bröd utan att det började mögla. Det var någonting som jag funderar över – skillnaden. Ja men visst det är klart att man kan se litet utifrån hur man har valt att lagstifta eller hur man har valt att formulera förordningar men man ser ju liksom inte hela bilden, jag kan tycka att det är litet intressant faktiskt att fundera över. Om det bara är själva syftet som är den största skillnaden. Givetvis så är det ju skillnader mellan hur samhället såg ut för två hundra år sedan och nu. Och hur det kommer se ut om två hundra år, det vet vi inte. Men det är intressant, det har fått mig att fundera över sådana saker faktiskt.

Tobias Salomonsson:

Ja, och regleringen som kom 1920 är ju egentligen ganska modern och stämmer till stora delar överens med hur mycket ser ut i dag också. Man har ju förstås gått mot ett mer globaliserat samhälle och även upphandling, det har blivit enklare och större informationsflöde med den globalisering som har skett. Det var väl på mitten av 1950-talet ungefär som man tog bort de här med att svenska varor

skulle främjas så mycket som det hade varit förut och mer såg på affärsmässigheten som ännu viktigare. Och det har väl fortsatt så egentligen ända fram till nu, då vi klev in i EU det blev på en helt annan nivå får man väl säga med fri rörlighet och att hela syftet med hela upphandlingen egentligen är att förverkliga den inre marknaden inom EU. Det man kan konstatera är väl helt enkelt att upphandlingsregler har funnits länge men det har alltid funnits något slags syfte bakom, de har inte bara funnits där av sig själva utan något syfte.

Andreas Kanellopoulos:

Att det är dynamiskt också skulle jag vilja säga. Att det är, jag tänkte säga att det går i skov men det gör det inte riktigt, men som sagt samma diskussioner som dyker upp men syftet bakom förändringar kanske förändras.

Tobias Salomonsson:

Ja detta om detta. Det var en liten historisk tillbakablick av upphandlingslagarna och upphandlingsregleringen. Och det man kan se när man blickar tillbaka är väl att behovet av att upphandla går ganska långt tillbaka i tiden. Men man kan ju också se att de här reglerna som har funnits genom tiden har liksom aldrig existerat för sin egen skull utan det har alltid funnits ett syfte där även om det syftet, som har framgått, har varierat ganska mycket genom tiden. Allt från att vara någon slags skyldighet för leverantörer för att tillhanda hålla vissa varor för statens räkning, till att i dag då bidra till en helt öppen marknad inom hela EU och fri konkurrens.

Andreas Kanellopoulos:

Stort tack till alla er som har lyssnat på den här podden om upphandlingslagstiftningens historia. Jag heter Andreas Kanellopoulos.

Tobias Salomonsson:

Och jag heter Tobias Salomonsson.

Andreas Kanellopoulos:

Och vill ni läsa mer om dagens upphandlingslagstiftning så är ni välkomna att besöka vår webbplats www.konkurrensverket.se.

Andreas Kanellopoulos och Tobias Salomonsson:

Hej då.